

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de voortgezette vergadering van 20 mei 2008 van het **bestuur van de afdeling Westland** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op dinsdag 8 juli 2008 te Delft.

Aanwezig: J.G.P. Verbeek, voorzitter;
P. van der Ende, mevr. drs. J. Engels, P.J. Hofman, J. de Jong, mr.dr. P.C. Lagas, mevr. A.J.M. van Luijk-Bouwmeester, W.A.M. van Vliet en C.E.G. Zuidgeest, leden van het afdelingsbestuur;
J.J.J.M. van der Burg, hoogheemraad;
mevr. drs. J.J. Lieve, secretaris afdeling Westland, C. Langelaan, accountmanager afdeling Westland;
mevr. T.A. Van Heijst (Afd. Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 7), H. Leenen (Afd. Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 8).

1. Opening

De voorzitter opent te 15.30 uur de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom. Hij stelt vast dat het afdelingsbestuur ermee instemt om eerst agendapunt 8. te behandelen.

8. Waterplan Hoek van Holland

De heer Leenen licht de nota kort toe.

- De visienota is niet het volledige waterplan, maar een nota waarin knelpunten zijn verwoord en wordt aangegeven hoe verder kan worden gegaan. De volgende stap zal zijn het uitwerken van een maatregelenprogramma.
- Het belangrijkste zijn de hoofdstukken over waterkwantiteit en bergingsopgaven voor de twee polders, Nieuwland en Noordland en de polder Hoek van Holland. De getallen die uit de wateranalyse studie zijn gekomen verschillen marginaal van de resultaten van de eerdere ABC-studie. Het voornaamste verschil is dat er intensiever is gerekend met de dynamische modellering. De bergingsopgave in het glastuinbouwgebied is geen gemakkelijke. Andere knelpunten zijn duikers die niet goed functioneren en een hier en daar te geringe gemaalcapaciteit.
- De waterkwaliteit is op een aantal punten voor verbetering vatbaar. De doorstroming moet worden verbeterd, de oevers moeten aantrekkelijker worden gemaakt en duikers moeten worden vervangen door bruggen.
- De samenwerking met Rotterdam wat betreft watertoetsen verloopt wat stroef. Er zijn nog verschillen tussen de gemeente en het waterschap over begrippen als historische wateropgave, de interpretatie van het kostenveroorzakingsbeginsel en verantwoordelijkheden.
- Volgende week zal bestuurlijk overleg met Rotterdam en Hoek van Holland plaatsvinden. De watervisie zal daarna door het college als leidraad voor de opstelling van het waterplan worden vastgesteld.

De heer Zuidgeest vraagt zich af waarom de polder Nieuwland en Noordland voor de wateropgave van het hele gebied moet zorgen. De heer Leenen ontkent dat dit het geval is. Per peilvak is de bergingsopgave geanalyseerd. De voorzitter licht toe dat in het streekplan staat dat in de polder in de toekomst woningbouw moet plaatsvinden. Het is de vraag of daarop gewacht kan worden met investeringen in het watersysteem.

De heer Zuidgeest ziet bij het vasthouden van meer rioolwater door een flexibel waterpeil het risico van wateroverlast ontstaan. Ook is hij wat verbaasd over de doelstelling om kwelwater van goede kwaliteit verder te benutten. De voorzitter zegt dat in hoge gedeelten zoete kwel voorkomt die goed kan worden benut. De heer Zuidgeest leest aan de ene kant dat het afsterven van blad verontreiniging veroorzaakt en aan de andere kant dat de waterbodems tot 25% met plantengroei bedekt zouden gaan worden. De voorzitter zegt dat blad dat op ecologische oevers wordt afgemaaid direct moet worden verwijderd, omdat anders de kwaliteit van het water wordt aangetast. Er ontstaan namelijk rottingsprocessen en gebrek aan zuurstof. De heer Zuidgeest zegt dat dit effect zich net zo goed kan voordoen bij onderwaterplanten. De heer Hofman is het

bekend dat de gemeente Den Haag het zogenaamde bladvissen binnen de gemeente voor haar rekening neemt. Met Hoek van Holland zou een dergelijke afspraak kunnen worden gemaakt. De heer De Jong wijst erop dat er in Hoek van Holland veel stilstaand water is, dat op dit punt kwetsbaar is. De heer Leenen voert aan dat er plannen zijn om meer doorstroming te creëren. De heer Van Vliet merkt nog op dat er veel harde beschoeiingen zijn met bomengroei, dus geen ecologische oevers. Dat vergt nog meer onderhoud. De voorzitter constateert dat dit onderwerp niet zozeer thuishoort bij het waterplan, maar in een volgende vergadering apart besproken kan worden, in aanwezigheid van iemand van Operationeel Waterbeheer. Als dat de volgende keer nog niet lukt, zal duidelijk aangegeven worden waarom dat nog niet kan.

De heer Hofman pleit voor een goede regeling van onderhoud en beheer. Wat doet de gemeente en wat doet het hoogheemraadschap aan het onderhoud van kunstwerken, enz.? Hoe wordt de legger voor het onderhoud van hoofdwatgangen ingericht? De heer Van der Burg zegt dat getracht wordt met alle gemeenten of soms ook eigenaren tot een standaardafpraak te komen.

De heer Zuidgeest vraagt of de zoetwaterleiding uit het Brielse Meer voor dit deel van Delfland niet een belangrijke rol moet spelen. In het verleden was dit een zoutekwelgebied. De voorzitter antwoordt dat aanvoer vanuit het Brielse Meer naar Hoek van Holland bijzonder moeilijk is, want het water zou via een aantal polders naar Hoek van Holland opgemalen moeten worden.

De heer De Jong mist in de index een verwijzing naar pag. 6, de gebiedsaanpak Hoek van Holland. Er wordt gesuggereerd dat in Hoek van Holland hemelwater kan worden geïnfiltreerd, maar dat is in deze paragraaf niet te vinden. Hij vraagt zich af of dat kan op die plaats. Zoiets is hij nog nooit in een waterplan tegengekomen. Voorts wijst hij op het kaartje in bijlage II, waar een baggerstort is aangegeven die Rotterdam creëert. Hij vraagt welke regeling er is voor het afvalwater uit de stort tijdens het rijpingsproces. De voorzitter zegt toe dat het antwoord op de vraag over de afvoer van water van de baggerlocatie in het verslag komt¹. De heer Leenen merkt op dat de techniek voor het creëren van infiltratie in de bodem, wadi's, in het stedelijk waterbeheer steeds meer wordt toegepast. De heer De Jong vermoedt dat wat anders wordt bedoeld, want Hoek van Holland ligt tamelijk hoog. Daar zal niet zo gauw open water ontstaan. Waarschijnlijk wordt geduid op infiltratie in de duinen. Delfland heeft daar totaal geen ervaring mee. Dat zou een pilot kunnen worden, in het kader van het waterplan. De heer Leenen betoogt dat het stuk nog niet meer is dan een visie, waarin geen gedetailleerde maatregelen worden vermeld. De voorzitter zegt toe dat informatie als die er is wordt vermeld in het verslag of anders bij het maatregelenpakket dat in de volgende fase komt.

De heer Van der Ende hoopt dat met het aansluiten van buitengebieden op de riolering en het oplossen van knelpunten in relatie tot de waterkwantiteit niet wordt gewacht tot het vaststellen van het waterplan. Hij vraagt of met het uitvoeren van de wateropgave voor de polder Nieuwland en Noordland wordt gewacht tot de plannen voor woningbouw er zijn of dat vooruitlopend daarop alvast aan de normen zal worden voldaan. De voorzitter deelt mee dat het college gaat nadenken of er al investeringen in Nieuwland en Noordland moeten worden gedaan. Als er al over vijf jaar woningbouw plaatsvindt, gaat Delfland daar natuurlijk niet investeren. Waar in de voorzienbare toekomst ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden, vinden zulke investeringen niet plaats. De aansluitingen op het riool moeten in 2010 gerealiseerd zijn. Hij zal daarop wijzen in het bestuurlijk overleg. De heer Leenen merkt op dat maatregelen om bijvoorbeeld duikers te verbeteren in het waterplan worden opgenomen. Sommige duikers geven opstuwung, die in extreme situaties tot problemen leidt. De heer Van der Burg verzekert dat flinke knelpunten die sinds 1998/1999 zijn gebleken zijn verholpen. Daarnaast zijn door de studies nieuwe knelpunten gebleken. Daar moet nog aan worden gewerkt. De heer Van der Ende is van mening dat niet overall mee gewacht hoeft te worden tot het waterplan.

¹ Voor 29 oktober 2008 beantwoording IN VOETNOOT opnemen in conceptnotulen
Via notulen afd. Westland 8 juli 2008 beantwoorden van de vraag van de heer De Jong over de regeling geldend voor afvalwater tijdens het rijpingsproces. Dit naar aanleiding van de afvoer van water van de Rotterdamse baggerlocatie op het kaartje in Bijlage II van de visie nota Waterplan Hoek van Holland. → Door Hans Leenen via gemeente uitgezet bij DCMR ! misschien pas begin okt uitsluitel

De heer Hofman is van opvatting dat bij de herpoldering kritisch moet worden beschouwd of de gemeente haar verantwoordelijkheden nakomt. Het systeem is niet door Delfland aangelegd en beheerd. In welke staat zijn stuwen en duikers opgeleverd? Wat is de afschrijvingstermijn? Hij vindt dat voor nieuwbouwplannen concreter moet worden aangegeven wat voor rekening van de gemeente is en wat voor rekening van Delfland. Ook de capaciteit van de waterberging moet meer worden uitgewerkt. De voorzitter vindt dat deze punten aan de orde moeten komen in het bestuurlijk overleg.

De heer Van Vliet is het eens met de opmerking van de heer Van der Ende over achterstallig onderhoud aan duikers en stuwen. Daar moet zo snel mogelijk wat aan worden gedaan. Als men het daarnaast niet eens is over de historische wateropgave, is er nog wel wat te doen. Hij vraagt hoe men dit verschil van opvatting denkt op te lossen. Zijns inziens moet in de visie hier melding van worden gemaakt. De heer Leenen merkt op dat Delfland eigenlijk het enige waterschap is dat het begrip "historische wateropgave" hanteert. Het is moeilijk dit begrip en het beleid dat daarbij hoort bij de gemeenten te laten doordringen. Delfland probeert dat door middel van notities goed aan de gemeenten uit te leggen. De voorzitter wil dit punt in het bestuurlijk overleg aan de orde stellen.

Mevrouw Engels vraagt of het verschil van inzicht met Rotterdam vooral betrekking heeft op financiële consequenties of ook op inhoud en analyse van de wateropgave. De heer Leenen antwoordt dat het geen technisch verschil van mening is. Het is een verschil in definities en in benadering van kostenaspecten. Delfland heeft een ander beleid dan Schieland of Rijnland. Dat leidt tot problemen met gemeenten die met meer dan een waterschap te maken hebben.

Mevrouw Engels vraagt vervolgens of de studie voor het waterplan leidt tot nieuwe inzichten wat betreft het CAD-systeem en de MER voor het Waterwegcentrum. De heer Leenen zegt dat hij de informatie erover van anderen krijgt en daar zelf geen invloed op heeft. Wanneer het CAD-systeem² zal worden aangesloten is hem niet bekend. De voorzitter zal ook hierop de aandacht vestigen in het bestuurlijk overleg. Informatie hierover wordt zo mogelijk in het verslag vermeld.

7. Waterplan Westland

Mevrouw Van Heijst verzorgt een inleiding over de stand van zaken.

- Vanwege de klimaatverandering moet het gebied voorbereid zijn op natte en droge periodes. In de natte periodes moet het water verwerkt kunnen worden. In droge periodes moet er toch voldoende water van goede kwaliteit zijn. Landelijk heeft een commissie Waterbeheer 21ste eeuw de aanbeveling gedaan het water eerst vast te houden, dan te bergen en dan pas af te voeren. Om anders te kunnen omgaan met water moet er meer ruimte voor het water komen. In 2003 zijn daarover afspraken gemaakt in het Nationaal Bestuursakkoord Water. In waterplannen spreken gemeenten en waterschappen samen af hoe zij die uitvoeren.
- Het Waterplan Westland bestaat uit een beleidsplan met een visie, waarin doelstellingen zijn verwoord. De maatregelen zijn ruimtelijk vertaald in de waterstructuurvisie, met kaarten en omschrijvingen van de polders. Vervolgens zijn maatregelen omschreven in een uitvoeringskader, met de organisatie, de nodige middelen en de werkwijze.
- In het *beleidsdeel* wordt vooruitgekeken tot 2030. De drie thema's die worden behandeld zijn "droge voeten of droge tijden", "levend water" en "zichtbaar water". Er wordt een ruime, groene en robuuste boezem gewenst, met duidelijk zichtbare watergangen en een veilige woonomgeving. Waterketen en watersysteem zouden moeten worden ontvlecht. Er mag geen schoon water meer naar de afvalwaterzuivering. Regenwater moet worden opgevangen door het oppervlakte-watersysteem. Dat vraagt eigen oplossingen voor boezemland en polders.
- Voor het thema "droge voeten" zijn doelstellingen geformuleerd voor de veiligheid. De waterkering moet daartoe op orde zijn. Er is een nieuwe normering voor regionale waterkeringen, waaraan in 2008 alle waterkeringen worden getoetst. De ervaringen in Wilnis hebben geleid tot het aanwijzen van enkele kades voor onderzoek, ook in Westland. Ter bescherming tegen waterover-

² CAD Staelduinen is nu reeds aangesloten op de zuivering. CAD systeem Noordland Nieuwland (Hoek van Holland) zal per 1 januari 2010 aangesloten zijn op de zuivering (voor meer informatie sector Zuiveringsbeheer, Jan de Korte) CAD Waalblok/Lange Stucken en Raaphorst Tiend maakt deel uit van proeftuin Waalblok (4B). Dit wordt niet aangesloten op de zuivering vanwege realisatie gietwaterfabriek, gereed 1 januari 2011.

last moet er meer ruimte komen voor water, door waterberging en het verbreden van afvoergangen. In het Westland is weinig ruimte. In de waterstructuurvisie is aangegeven waar de waterberging het best een plaats kan vinden. Er zijn ook doelstellingen geformuleerd voor de watervoorziening in droge tijden. De aanvoer vanuit het Brielse Meer is daarvoor belangrijk.

- De wetgeving inzake grondwater verandert. De gemeenten en Delfland krijgen meer taken. Delfland gaat watergebiedstudies doen, waarbij enerzijds wordt gekeken naar oppervlaktewater en anderzijds naar grondwater. De kennis over grondwater is nu versnipperd of zelfs niet aanwezig.

- Het thema "levend water" heeft betrekking op de waterkwaliteit, die in het Westland niet zo goed is. De chemische kwaliteit moet worden verbeterd door verontreinigingen terug te dringen. De aansluiting van het buitengebied op de riolering en het verwijderen van overstorten in het stedelijk gebied zijn daarbij belangrijk. Daarnaast zijn er ecologische doelstellingen. Beheer en onderhoud moeten worden aangepast aan nieuwe ecosystemen. Ideaal zou zijn om een watergang te verbreden en daarlangs een natuurvriendelijke oever aan te leggen.

- "Zichtbaar water" levert een bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Het moet een meerwaarde hebben voor ecologie en recreatie. Watergangen moeten meer recreatieve waarde krijgen. De cultuurhistorie moet worden gerespecteerd. Het zwemwater moet een goede waterkwaliteit krijgen en behouden. Voor recreatievaart zijn duidelijkheid over regels en status van vaarwegen en het vaarwaternetwerk van belang. Men moet kunnen verpozen langs de waterkant. In het waterplan is op kaarten aangegeven welke functies aan watergangen worden toegekend. Dat heeft op zichzelf geen status.

- Voor de *waterstructuurvisie* is uitgegaan van de huidige situatie. Daarnaast is uitgegaan van opgaven op het gebied van waterkwantiteit en -kwaliteit. Vervolgens is gekeken naar duurzame structuren en ruimteclaims. Versnipperd groen langs hoofdwatertgangen en wegen zou een doorgaande verbinding moeten worden. Ook een duidelijke verbinding tussen de watergangen is gewenst. Er worden waterbergingen langs de hoofdwatertgangen voorzien, eventueel in combinatie met woningbouw.

- Alle oplossingen zijn verzameld en in het *uitvoeringsprogramma* opgenomen. Aan de boezems is al zoveel gedaan, dat er geen kwantiteitsopgave meer is als de maatregelen in het kader van ABC Delfland zijn uitgevoerd. Wel moeten voor smallere watergangen duidelijke afvoerstructuren worden gecreëerd.

- Voor de polders is er een duidelijk gebrek aan waterberging, 525.000 m³. Zou alles in een open waterberging moeten, dan kost dat 160 ha. Er wordt gezocht naar een combinatie met andere functies, zodat minder ruimte nodig is.

- Voor de Kaderrichtlijn water is ook ruimte nodig, voor natuurvriendelijke oevers. Langs de boezem is ruimte nodig om de paai- en opgroeiwateren voor vis te verbeteren.

- Er wordt gezocht naar mogelijkheden om alle ruimteclaims optimaal in de beschikbare ruimte uit te voeren en mee te liften met ruimtelijke ontwikkelingen. Alleen waar er kansen zijn worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

- De mate van wateroverlast en de kansen voor herstructurering verschillen per polder. De zeven polders die de meeste wateroverlast hebben worden het eerst onder handen genomen.

- Er zijn gesprekken gaande met het Westlandse bedrijfsleven. De ruimte is een belangrijk knelpunt. Ook over de kosten wordt gesproken.

- Al met al zijn 300 maatregelen voorzien, die nog niet alle even concreet zijn. Sommige worden al uitgevoerd. Per jaar wordt een operationeel programma van maatregelen voor het volgende jaar gemaakt.

- Bijna de helft van de ruimtelijke behoefte voor waterberging in Delfland is nodig in het Westland. Standaardafspraken uit het nationaal bestuursakkoord kunnen daarom niet een op een voor Delfland worden vertaald. In de huidige situatie betalen de burgers erg veel en dragen de bedrijven minder bij. Voorgesteld is dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de kosten voor rekening van de initiatiefnemer komen als de functie verandert, bijvoorbeeld van glas naar woningbouw of van weide naar glas. Het belangrijkste discussiepunt is de verdeling van kosten bij herstructurering, van een glastuinbouwgebied of een woongebied. Delfland stelt voor dat de initiatiefnemer de gronden om niet beschikbaar stelt. Die gronden mogen dan door Delfland gebruikt worden voor waterberging. Voorts dienen initiatiefnemers zorg te dragen voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

- De kosten van het Waterplan Westland bedragen ongeveer 360 mln: 250 mln. voor waterberging in de polders, 50 mln. voor ABC boezem (al opgenomen op de begroting van Delfland) en voor de Kaderrichtlijn Water 60 mln. Een volledige financiering door de overheden is niet haal-

baar. De tariefstijging zou enorm zijn. Het principe dat de veroorzaker betaalt moet worden gehanteerd. Wie profijt heeft van een maatregel draagt bij aan de financiering ervan. De jaarlijkse inkomsten die te verwachten zijn van een herinvoering van de glasheffing, € 350.000, zouden in het niet vallen bij de uitgaven.

- Wellicht kunnen kosten worden bespaard door mee te liften met andere ontwikkelingen, door werk met werk te maken. In de praktijk blijkt dat er veel ongebruikte hoekjes terrein zijn die geschikt zijn voor waterberging. Er wordt voorts gezocht naar inventieve vormen van berging.
- Delfland gebruikt het instrument van de watertoets. Bij wijziging van een bestemmingsplan geeft Delfland wateradvies. De beoordeling vindt nu plaats per plangebied, maar kan met goede afspraken met de gemeente op een grotere schaal, per polder, plaatsvinden. Afgesproken is dat na vaststelling van het waterplan de waterstructuurvisie ruimtelijk wordt vertaald in de gemeentelijke structuurvisie, het kader voor bestemmingsplannen.
- Gedacht wordt aan de oprichting van een waterbank. Iemand die niet op het eigen perceel aan de behoefte aan waterberging kan voldoen, kan dat afkopen, waardoor een fonds ontstaat om op geschikte plekken in de polder een waterberging voor een aantal percelen aan te leggen.
- Hopelijk doen de colleges in juli een uitspraak over het waterplan, zodat het in september kan worden voorgelegd aan verenigde vergadering en gemeenteraad.

De heer Van Vliet vraagt zich af of de ondernemer die bij een herstructurering grond inlevert voor waterberging precies de ruimte moet bieden die voor zijn eigen perceel nodig is dan wel voor een groter gebied. Het valt hem op dat ecologische oevers langs watergangen op de grens van Midden-Delfland vooral zijn ingetekend aan de kant die niet van Westland is.³ Hij kan zich voorstellen dat boezemwateren die onder het maaiveld liggen worden verbreed als daar ruimte voor is, maar hij vraagt zich af of verbreding ook moet plaatsvinden als daarvoor een dijk moet worden verlegd. Vanwege het stopzetten van onttrekking door DSM wordt op sommige plekken rekening gehouden met grondwaterstijging. Hij meent te weten dat DSM niet onttrekt uit freatische lagen, dus stijging van het grondwater ligt niet zonder meer voor de hand. Een aantal punten in de reactie van LTO Glaskracht verdient zijns inziens een antwoord.

De heer Van der Ende kan meegaan met een aantal beleidsmatige thema's. De visie heeft een hoog ABC-gehalte. Het is goed om op vroeger onderzoek voort te borduren. De vele activiteiten in het Westland maken het noodzakelijk dat het Westland verzekerd blijft van doorspoeling. Hij zou meer willen weten over het grondwaterbeleid, bijvoorbeeld welke taken gemeente, waterschap en provincie hebben. Het aanpakken van overstorten staat hoog op zijn lijstje, maar hij weet niet altijd hoe dat moet. De Kaderrichtlijn Water heeft wat hem betreft vooral betrekking op het boezemsysteem. Hij meent dat de 19 ha. paaiplassen een getal voor heel Delfland is en niet alleen voor Westland.

De beantwoording van de inbreng van LTO Glaskracht valt hem tegen. Er wordt heel krampachtig geprobeerd de berekeningen van LTO te weerleggen. Hij is blij dat onder de nieuwe wethouder de wateropgave is gereduceerd tot 525.000 m³. De gemeentelijke bijdrage is 60.000 m³, dus die kan van de 160 ha. worden afgetrokken. De Verenigde Vergadering heeft het besluit genomen dat 50% alternatieve berging mag zijn. Daar moet ook wat mee worden gedaan. Hij wil een beter antwoord op de mening van LTO dat 112 mln. kosten voor de aanleg van waterbergingen zwaar overdreven is. De bergingen waarmee vergeleken wordt, zijn "onder architectuur" tot stand gekomen. Hij wenst een reële benadering. Hij vreest dat voor de overhoeken bij bedrijven wel veel functies worden bedacht. Ideeën over een waterbank moeten duidelijker worden gemaakt, wil men een draagvlak kweken bij de sector, die zijns inziens zeer bereid is om aan oplossingen mee te werken.

De heer Hofman vindt de rol van de gemeente cruciaal. Bij een goede ruimtelijke ordening horen een waterareaal en een wateropgave. Gemeenten trekken zich soms te gemakkelijk terug. Hij vraagt zich af of 10% van 160.000 m³ een reële optie is. De herstructurering is een mooi middel om extra waterberging te creëren. Hij dringt erop aan ook te kijken naar de mogelijkheden van een waterverbeteringsplan. Als het waterschap een sterke positie heeft, kan het bepalen wat de beste plek voor een waterberging is.

Hij vindt het principe van het individueel belang, het waterareaal dat elke kavel moet opbrengen versus het areaal dat algemeen moet worden opgebracht, te weinig uitgewerkt. Hij heeft ooit de suggestie gedaan een bijzondere keur in het leven te roepen, maar hij heeft daar

³ *Het is bij Delfland bekend dat betrokken gemeenten onderling contact hebben. Er zijn inmiddels met buurgemeente(n) verkennende gesprekken gevoerd. Bij het opstellen van deze voetnoot (augustus 2008) waren er nog geen concrete afspraken gemaakt."*

nog steeds geen antwoord op gekregen. Met zo'n keur zou bij herbouw op bestaande kassen-grond met voorwaarden gestuurd worden op extra waterberging of alternatieven. Uiteraard moet het instrument alleen in bijzondere situaties worden toegepast.

De kosten van de differentiatie lijken gering, maar het zijn kapitaalslasten. Het begrotingssysteem van het hoogheemraadschap is anders opgezet dan dat van gemeenten en provincies. Hij ziet meer ruimte voor investeringen. Hij is het eens met de heer Van der Ende dat de waterbank uitwerking behoeft. Hij trekt een parallel met de groundbank voor het Westland. Het lijkt hem de verantwoordelijkheid van de gemeente. Ook voor stedelijk gebied zou een dergelijk systeem kunnen worden gehanteerd.

De heer Zuidgeest beschouwt als een hoofddoelstelling de greenportvisie, maar in de legenda vindt hij helemaal niets ingevuld over verdere ontwikkelingsstructuren voor de glastuinbouw. Hij vraagt zich af of het Westland zal worden ingericht als natuurgebied of voor de greenport. Hij wijst op allerlei kostenstijgingen, bijvoorbeeld van energie. Het waterplan vergt de opoffering van flink wat hectares van de glastuinbouw. Het dient daarom zijns inziens te worden bijgesteld. Hij noemt de termijnen waarvan wordt uitgegaan, de vele verschillende bestemmingen die worden genoemd voor overhoeken, enz. De Dijkpolder is in het Structuurplan Haaglanden helemaal ingetekend voor de toekomstige inrichting van de Westlandse zoom, met luxe woningbouw enz. Er wordt echter ook een wateropgave ingevuld. Zijns inziens moeten ambities naar beneden worden bijgesteld. Grond om niet beschikbaar stellen past niet in de aard van het gebied, dat altijd collectief sterk is geweest. Delfland is ook het enige waterschap dat kiest voor de aanpak door middel van overhoeken.

Van de bassins zou zo'n 20% bestemd moeten worden voor waterberging. Zij staan nu lang niet allemaal vol bij veel neerslag. Samen met LTO zouden de mogelijkheden moeten worden nagegaan. Een kritische beschouwing van de inrichting, zoals al aanbevolen door de heer Van der Ende, en een optimale benutting van nieuwe technieken kunnen ertoe leiden dat op veel minder hectares beslag moet worden gelegd. Het Westland is niet een gebied dat met een beroep op de Europese kaderrichtlijn tot in details moet worden ingevuld, want dan wordt een productiesector behoorlijk veel schade toegebracht. Men is best bereid collectief oplossingen te zoeken. Dat moet niet worden afgewenteld op het individu.

Mevrouw Van Luijk vraagt wanneer de kaarten zijn gemaakt waarvan gebruik is gemaakt. Zij vraagt zich af of alle plannen achter een bureau zijn gemaakt of dat het gebied ook is bezocht. Op de kaarten wordt een watering dwars door een heel nieuwe kas doorgetrokken. De voorzitter wijst erop dat zulke ingrepen nog in discussie zijn. Mevrouw Van Luijk zegt dat er wel twee miljoen voor is uitgetrokken. Zij pleit voor een pilot voor paaiplaatsen. Die moeten niet meteen al allemaal worden ingericht. Bij herstructurering moet haars inziens naar het peilgebied worden gekeken en niet alleen naar het gebied van een plan zelf. Zij vindt het instellen van een waterbank een goed plan, maar is mordicus tegen het inleveren van grond om niet. Een omslag per gebied zou een veel betere oplossing zijn dan individuele ondernemers voor de kosten laten opdraaien.

De heer De Jong zag bij de waterbank vermeld: de veroorzaker betaalt. Dan kan de oplosser zijns inziens geld vangen. Bij het begrip innovatie denkt hij niet alleen aan kelders, maar ook aan met uiterwaarden vergelijkbare situaties op een bedrijf, bijvoorbeeld door verlaging van het erf. In 2006 is het Regionaal Bestuursakkoord Waterkader aan de orde geweest, waarin stond dat de tweede fase zou worden opgelost binnen het waterplan. Het staat hem niet bij dat er in de VV zou zijn gediscussieerd over het kader en het bijbehorende instrumentarium.

Het spreekt mevrouw Engels wel aan dat plannen ontwikkeld zouden moeten worden op polder-niveau, maar zij zou dan meer toelichting willen. Zij weet niet hoe groot de noodzaak is om de vele voorstellen uit te voeren. Zij gaat ervan uit dat met de voorgestelde maatregelen de greenport kan overleven. Zij zou voorzichtig willen zijn met het bijstellen van ambities. Zij heeft de indruk dat er hier en daar innovatieproefprojecten worden uitgevoerd, maar dat het nog niet zover is dat op korte termijn 50% van de noodzakelijke maatregelen kan worden uitgevoerd.

Uit de berekeningen die zijn gemaakt, maakt zij op dat een collectieve aanpak onvoldoende is om de wateropgave uit te voeren. Zij gaat ermee akkoord dat dan ook wordt bekeken in hoeverre individuele oplossingen soelaas bieden. Die ziet zij wel als aanvulling op collectieve oplossingen. Het is haar niet duidelijk of nu echt wordt gekozen voor het om niet overdragen van grond en waarom. Ook is niet duidelijk wat met de eigendom gebeurt of dat erfpachtconstructies noodzakelijk zijn. Ten slotte vraagt zij of behalve de zienswijze van de LTO er nog andere zienswijzen zijn die een ander licht op het plan kunnen werpen.

De voorzitter voert aan dat de Kaderrichtlijn Water op de boezems is gericht en niet op de polders. Het plan heeft vooral betrekking op de polders. Voor de waterberging zijn dat twee gescheiden trajecten. De boezems en de oevers ervan worden via het water onderhouden. Een van de hoofdpunten van de greenportvisie is de groen-blauwe dooradering, om een sterk glastuinbouwgebied te behouden, maar ook een groene dooradering. In het boezemgebied moet daarvoor een stukje tussen de Poelzone en Wateringen nog ingevuld worden.

Bij wijze van voorbeeld zet hij uiteen dat als een bedrijf een hogere kas wil bouwen dan in het bestemmingsplan staat of een tuincentrum van een glastuinbouwbedrijf maakt, het perceel waarop dat gebeurt wordt bekeken. Op dat perceel moet 325 m³ per hectare worden gecreëerd. Is dat er al, dan hoeft er niets te worden gedaan. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de eerste-fasemaatregel (historisch bergingstekort) is uitgevoerd. Als bij een collectieve aanpak restgronden beschikbaar komen, kan er over het hele peilgebied worden gerekend. Als er een waterbank is, kan dan onderling worden geschoven. Wie een tekort heeft, stort bij en wie een overschot heeft, ontvangt. In principe draagt iedereen op de langere termijn naar verhouding bij. Zou het via de watertoets gaan, dan moet iedereen zijn problemen zelf oplossen. In het bestemmingsplan moet worden uitgewerkt hoeveel kubieke meter voor elk perceel nog moet worden gecreëerd. De heer Hofman bepleit dat vooraf planmatig een beeld wordt geschetst van wat nodig is. Gemeente en waterschap moeten dat gezamenlijk doen. De voorzitter zegt dat het nog niet zover is. De heer Van der Burg zegt dat in een waterstructuurvisie kan worden aangegeven in welke hoek van een polder ruimte wordt gezocht. De heer Hofman constateert dat de structuurvisie dan moet worden geïmplementeerd in de bestemmingsplannen. De voorzitter zegt dat dit de bedoeling is.

De ene gemeente moet natuurlijk niet proberen haar problemen in een andere gemeente te laten oplossen. Alleen als men samen tot een goede oplossing kan komen is dat mogelijk. De heer Van Vliet vindt dat dan in het waterplan op de desbetreffende punten moet worden aangegeven dat er overleg is geweest, anders wordt een oplossing gepresenteerd die er uiteindelijk niet komt. De voorzitter zegt dat dan even moet worden nagegaan of dat wel zo concreet gebeurt.

De heer Van der Burg verzekert dat DSM geen grondwater onttrekt aan de freatische laag. Kwantitatieve effecten van de stopzetting zullen zeer beperkt zijn, maar er kunnen wel effecten van kwalitatieve aard zijn. Er zijn cirkels rond de DSM getrokken die als risicogebieden zijn aangeduid. De heer Van Vliet zegt dat het niet zo eenvoudig is. Hij veronderstelt dat gebieden zijn aangeduid op grond van grondsoort, bodemgesteldheid enz. Het is vaak een ovaal vlak, dat niets met de put te maken heeft. De voorzitter zegt dat er overleg over wordt gevoerd met DSM.

Getracht wordt de vragen van LTO Glaskracht zo goed mogelijk te beantwoorden. De opmerkingen van LTO zijn kritischer dan die van de meeste andere inzenders van zienswijzen. In woongebieden is het vaak wat eenvoudiger om ruimte voor de wateropgave beschikbaar te krijgen dan in het glastuinbouwgebied. De opgave in Westland is heel groot. De kosten ervan kunnen niet alleen door de 100.000 bewoners en de bedrijven daar gedragen worden. De heer Van der Ende suggereert om de afschrijving van de kapitaalslasten van 15 naar 25 jaar te brengen, omdat de investeringen voor een langere termijn dan 15 jaar plaatsvinden. Hij vraagt om een onderbouwing van de termijn. Hij voegt daaraan toe dat het probleem van de wateroverlast in stedelijk gebied en dat van de boezem door financiering van heel Delfland zijn opgelost. De financiering kan nu niet uitsluitend van de polders verlangd worden. Hij beseft dat de oplossing niet vandaag aangedragen kan worden.

De voorzitter zet uiteen dat de post van 105 mln. voor grondaankopen is gebaseerd op een prijs van € 85 per m². Worden de waterbergingen aangelegd op de manier waarop Delfland dat altijd heeft gedaan, dan kosten de graafwerkzaamheden € 110 mln. Hij vermoedt dat door samenwerking en creatieve oplossingen die kosten aanzienlijk gedrukt kunnen worden. Onder een collectieve oplossing verstaat hij dat een regeling wordt gemaakt waarbij ieder zijn deel inbrengt om gronden die daarvoor geschikt zijn te benutten voor waterberging. De heer Zuidgeest meent dat de opgave die de gemeenten hebben collectief wordt betaald. De voorzitter zegt dat dit niet zonder meer het geval is. De heer Hofman ondersteunt het idee van de gezamenlijkheid, maar vindt het cruciaal dat de gemeente dan ook zijn deel inbrengt.

De heer Van der Burg wijst erop dat in de VV nog niet een waterplan is gepasseerd waarbij Delfland zelf alle kosten heeft gedragen. In alle plannen is het usance geweest dat de betrokken gemeente(n) en eventueel de tuinbouw bijdragen. Het hoogheemraadschap voert de watertoets uit. Eigenlijk moet de gemeente zorgen dat de wateropgave dan verdeeld wordt. De gemeente Westland heeft op de meeste punten geen eigen grond, maar voert wel wat projecten uit met projectontwikkelaars. Dat levert 60.000 m³ op. Binnen de gemeente bevindt zich 2500 ha. glastuinbouw, bedrijventerreinen, die geen cent oplevert, want er wordt geen OZB op kassen

geheven. De gemeente doet wat zij kan, bijvoorbeeld aan de riolering, maar haar mogelijkheden zijn beperkt. Als straks de Binckhorst in Den Haag of de Plaspoelpolder in Rijswijk wordt geherstructureerd, betaalt Delfland daar geen cent aan. Waarom moet de tuinbouw in Westland dan niet bijdragen, als Delfland bereid is er 100 mln. in te stoppen? Omdat Westland in een lastig parket zit, was Delfland bereid de gesprekken met de sector mede te voeren. Als nu een slag met de herstructurering kan worden gemaakt, is het Westland een stuk veiliger en is men er voor 30 jaar vanaf. Als de gemeente de waterstructuurvisie onderschrijft, kan Delfland de water-toetsen evenwichtiger uitvoeren en hoeft dat niet voor kleine gebiedjes te gebeuren.

Er zijn aanzienlijke verschillen tussen de tuinbouwbedrijven. Sommige bedrijven in Westland willen dat de herstructurering snel plaatsvindt. In Oostland zijn nieuwe tuinbouwgebieden, waar de tuinders alles betaald hebben, die niet willen meebetalen aan een hogere tuinbouwheffing. Delfland blijft weg van die disputen. Het Waterplan Westland kost 300 mln., waarvan Delfland meer dan de helft zal betalen. Dat is een zeer onevenwichtig plaatje ten opzichte van de rest van Delfland. De heer Van der Ende zal ook zeker niet bepleiten dat Delfland meer bijdraagt. Hij vraagt zich vooral af of de kosten reëel zijn. Als hij over de collectiviteit spreekt, denkt hij aan de tuinbouwsector en niet direct aan Delfland. De gemeente zal misschien meer moeten regisseren. De heer Van der Burg hoort nog niet veel over de collectiviteit van de tuinbouwsector zelf. Er moet een evenwichtig lastenverdeling komen. Dat is in handen van de gemeente.

De voorzitter is zich ervan bewust dat met de zoetwaterleiding vanuit het Brielse Meer heel voorzichtig moet worden omgegaan. De verdeling van verantwoordelijkheden voor het grondwater is nog onderwerp van discussie. Voor de riooloverstorten moet samen met de gemeente tot een oplossing worden gekomen. Kelders onder kassen zijn twee tot drie keer duurder dan open waterbergingen. Hij betwijfelt of ondernemers bereid zijn die te bouwen. De heer De Jong bespeurt bij Delfland weinig bereidheid om mee te denken over innovatieve ideeën. Hij noemt verschillende ideeën waarnaar zijns inziens eens goed gekeken zou moeten worden. Zijns inziens valt daarmee heel veel te winnen. De voorzitter staat hier helemaal niet afwijzend tegenover, maar dergelijke ideeën zijn nog nooit aan het bestuur voorgelegd. De heer Van Vliet is bang dat hierover geen goede communicatie aanwezig is tussen uitvoerende dienst en bestuur. De heer Van der Burg memoreert dat na het halfjaarlijks overleg met LTO is afgesproken dat er een groepje van LTO en Delfland met innovatieve ideeën aan de slag zou gaan. De sector is toen gevraagd om met ideeën te komen, zodat het hoogheemraadschap kan vaststellen wat wel of niet toelaatbaar is en hoe ideeën gewaardeerd moeten worden. De voorzitter verwacht niet veel van een bijzondere keur, maar is bereid daar nog eens naar te kijken. Waar binnen vijf à tien jaar woningbouw komt gaat Delfland niet investeren in waterberging. Ondernemers zullen daar ook niet bereid zijn grond voor waterberging beschikbaar te stellen. Het Waterkader Haaglanden en het Regionaal Bestuursakkoord Water zijn in de Verenigde Vergadering behandeld. De heer Van der Burg vult aan dat de gemeente zich daarin verplicht zich maximaal in te spannen om gronden in te brengen of vrij te spelen.

De voorzitter merkt vervolgens op dat met het om niet inbrengen van grond voor waterberging de eigendom van de grond niet wordt overgedragen. Kadastraal gaat er geen meter van de eigendom af. Het waterplan zal in september of oktober aan de Verenigde Vergadering worden voorgelegd. Het college is altijd bereid om tussentijds te antwoorden op vragen en opmerkingen.

Sluiting: 17.40 uur

Aldus vastgesteld in de vergadering [van 29 oktober 2008](#)

de Secretaris,

de Voorzitter,

mevrouw J.J. Lieve

J.G.P. Verbeek